

BAŞYAZI

ELEKTRONİK DERGİLER: OYUNUN KURALLARI DEĞİŞİYOR MU?

Dr.İrfan YORULMAZ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

OYUN: Bilimsel Tıbbi Yayıncılık. **1. PERDE:** Toplam üç sahnede 15'er replik bulacaksınız. Gösteri için posta kutunuza gidiniz. Biletler için kredi kartı bilgilerinizi veya banka dekontunuzu abone servisimize gönderiniz. **2. PERDE:** Gösteri şu andan itibaren 365 gün/24 saat sürecektir. Sınırsız sayıda replikle karşılaşabilirsiniz, şaşırmayınız! Bilgisayar ekranında seyretmekten hoşnut değilseniz yazıcınız da emrinize amadedir. Biletler ücretsizdir!

Siz şu anda 2. perdeyi izliyorsunuz. Bu perdenin figüranları olan HTML, TXT, JPG, GIF, WAV, MP3, ve MPEG telefon hattınızda inanılmaz bir hızla seyahat ediyorlar. Bu sayede basılı dergilerde okuyabildiğimiz her yazıya ve görebildiğimiz her resme telefon hatlarını kullanarak bilgisayarlar aracılığıyla erişebiliyoruz. Hatta, daha fazlasını da yapabiliyoruz; hareketli video görüntüleri izleyebiliyor, sesleri ve konuşmaları dinleyebiliyoruz. İzleyici ve dinleyici olmanın ötesine de geçebiliyor, kendimiz oyuncu olarak anında sahneye çıkabiliyoruz. Bilişim teknolojilerine aşına olmayan 1. perde izleyicileri ise bu oyunun şeklini, kurallarını ve daha önce hiç muhatap olmadıkları figüranları garipseyeceklerdir. Oyunu, kağıda dokunarak ve sayfaları çevirerek oynamak istemekte direneceklerdir de. Oysa, ikinci perdenin oynanması kaçınılmazdır ve oyun çoktan başladı !

Birinci perdedeki oyuncular yine sahneler. Yazar, danışman, editör, yayıncı, reklam veren

sponsorlar ve başrol oyuncusu okuyucu hep varlar. Sadece rolleri ve icraat şekilleri değişti :

Öncelikle hiçbiri, bir diğerine postayla yazılı dokümanlar göndermiyor; her şey telefon hatlarından gidip geliyor.

Bilimsel yazı yazmakta ve yayınlamaktaki temel amacı kariyerine katkıda bulunmak olan, bunun için çoğunlukla gecelerini, hafta sonlarını, dinlenme ve tatil günlerini feda eden, bu nedenle ailesini ve kişisel yaşamını ihmal eden yazarlar yine özveride bulunmaya devam edeceklerdir. Ancak, bilimsel yazıların daha hızlı değerlendirilip yayınlanması konforuna sahip oldular.

Yazarlar gibi, çoğunlukla iş saatleri dışındaki zamanlarını makale değerlendirmeye ve yorumlarını yazmaya ayıran danışma kurulu üyelerini de yine özveri bekliyor; fakat, yazışmalarını postalamaktan kurtuldular ve zamandan kazandılar.

Zamanının en büyük kısmını bilimsel yazıların denetlenme mekanizmasını organize etmeye sarf eden editörlerin rolü çok kısaldı; artık sadece senaryoyu belirliyorlar, gerisi kendiliğinden gerçekleşiyor.

Yayıncının kimliği değişti; artık sahne arkasında matbaa yayıncısı değil, elektronik yayıncı var. Bu oyunda elektronik yayıncının yarattığı ve sizin şu anda bakmakta olduğunuz sahne ve dekorun görevi çok; çünkü, bunlar da oyuncular kadar canlı ve senaryodaki bazı replikleri üretiyorlar.

Basılı yayıncılığa kıyasla çok düşük de olsa, elektronik yayıncılığın da bir maliyeti var. Kar amacı bulunmayan bilimsel platformlarda bu maliyeti, birinci perdede olduğu gibi, tanıtımları karşılığında sponsorların paylaştığını biliyoruz. Elektronik yayıncılığın azalan maliyetiyle orantılı olarak, ikinci perdede sponsorların maddi yükü de azaldı; tanıtımlarının her an büyük okuyucu kitlelerine ulaşması avantajına da sahip oldular.

Bu oyunda en karlı çıkan, başrol oyuncusu okuyucu oldu. Aslında okuyucu da, sadece okuyan olmaktan çıktı ve kullanıcı haline geldi. Okuyucunun bilimsel yazı okumadaki amaçları değişmedi; ancak, okumak istediğine herhangi bir telefon hattına bağlı, herhangi bir bilgisayardan istediği anda erişebilme lüksüne sahip oldu. Sponsorlar için avantaj olarak görünenler, okuyucuya da doğrudan avantaj olarak yansıdı. Artık okuyucunun dergi abonelik ücreti

ödemesine gerek yok. Basılı yayıncılıkta yeri ve bir mantığı olmasına rağmen, hiçbir maddi beklentisi olmayan yazarların yazdığı bilimsel yazıları okumak için, yine hiçbir maddi beklentisi olmayan kişilerin bir ücret ödüyor olmaları bilişim çağı olarak da tanımlanan 21. yüzyıla yakışmıyordu. Basılı versiyonlarının aynı kopyalarını elektronik ortamda da yine ücretli olarak sunan dergilerin de kısa bir süre sonra elektronik yayınlar karşısında ücret politikalarını değiştireceğini sanıyorum.

KBB-Forum, bir çok örneği bulunan ve basılı versiyonlarının elektronik kopyası olan bir "on-line" dergi değildir. KBB-Forum, dünyada da örneği az olan, basılı versiyonu bulunmayan, Türkiye'nin tıp alanındaki ilk bilimsel "elektronik dergi"sidir. KBB-Forum, elektronik yayıncılığın bütün avantajlarından -sınırsız sayıda bilimsel yazı, yüksek baskı maliyeti bulunmaksızın istenildiği kadar renkli fotoğraf, video klipler, ses, interaktif tartışma olanağı, vb- yararlanarak prestijli bir bilimsel tıbbi yayın olma amacıyla 2. perdede sahneye çıktı. Sahnede kalması, siz kullanıcılarının ilgisine ve her fırsatta tartışma ortamında yer almasına bağlıdır.

KBB-Forum'daki bilimsel yazıların, tıpkı basılı bir dergide olduğu gibi sayfa numaralı olarak görünen PDF formatlarının akademik kariyer dosyalarında kullanılabileceğini hatırlatır, yazar olarak bilimsel yazı desteğinizin sürekli olmasını dilerim.

Perde !

(-perde kapanmaz, seyirciler de sahneye çıkarlar-)